

AA – 3306

Seat No. _____

M. Phil. Examination

April / May – 2003

Sociology : Paper – I

(Research Methods & Statistical Analysis in Sociology)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

- સૂચના : (૧) બધા પ્રશ્નોના જવાબ લખો.
(૨) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.
(૩) કેલક્યુલેટરનો ઉપયોગ કરી શકાશે.
(૪) તમારા ઉત્તરોના ક્રમાંક પ્રશ્નપત્રના ક્રમાંક મુજબ લખો.

- ૧ સામાજિક સંશોધન એટલે શું ? સામાજિક સર્વેક્ષણનો અર્થ અને તેની પ્રક્રિયાને વિગતે સમજાવો. ૨૫

અથવા

- ૧ ગુણાત્મક સંશોધનનો અર્થ સ્પષ્ટ કરી FGD અને કેસ સ્ટડીને ઉદાહરણ સહિત ચર્ચો. ૨૫

- ૨ સંભાવનાત્મક અને બિનસંભાવનાત્મક નિદર્શન પ્રકારોને વર્ણવી કોમ્પી સંઘર્ષની અમદાવાદના સમાજજીવન પરની અસરોના સર્વે માટે નિદર્શન યોજના તૈયાર કરો. ૨૫

અથવા

- ૨ માનવશાસ્ત્રીય અને સમાજશાસ્ત્રીય સંશોધન પદ્ધતિઓની ઉદાહરણ સહિત તુલનાત્મક ચર્ચા કરો. ૨૫

- ૩ નીચેની માહિતીમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે સામાજિક આર્થિક દરજ્જાના આંક (X) અને આધુનિકતાના આંક (Y) વચ્ચેના પિયર્સનના સહસંબંધ અંકની ગણતરી કરો : ૨૫

X :	25	10	25	20	15	10	30	30	8	12
Y :	15	15	12	11	20	22	10	20	16	8

અથવા

AA-3306]

1

[Contd...

- ૩ સંભાવના એટલે શું ? નીચેના કોઠામાં આર્થિક વર્ગ અને તેમના અનુસૂચિત જાતિ (SC) અને અનુસૂચિત જનજાતિના સભ્યપદ પ્રમાણે વિતરણ આપવામાં આવ્યું છે. ધારોકે આપણે આ ઉત્તરદાતાઓમાંથી એક યદ્યચ્છ (replacement કર્યા સિવાય)ની પસંદગી કરવી છે. જો ઉત્તરદાતા અનુસૂચિત જાતિ (X)ના હોય તેને A ઘટના કહીએ અને જો તે નિમ્ન આર્થિક વર્ગનો દરજ્જો ધરાવતા હોય તેને B ઘટના કહીએ તો $P(A)$, $P(B)$, $P(A/B)$, $P(B/A)$, $P(A \& B)$ અને $(P \text{ or } B)$ ની ગણતરી કરો :

આર્થિક વર્ગ				
સભ્યપદ	નિમ્ન	મધ્યમ	ઉચ્ચ	કુલ
ST	30%	40%	30%	100% (200)
SC	25%	25%	50%	100% (200)

- ૪ નીચેના માહિતીમાંથી ઉત્તરદાતાઓના સામાજિક વર્ગ અને શહેરીકરણ વચ્ચે કોઈ સંબંધ નથી એવી ઉપકલ્પનાની χ^2 ની કસોટી દ્વારા આંકડાશાસ્ત્રીય સાર્થકતાની 0.05 કક્ષાએ ચકાસણી કરો. (નોંધ : આંકડાશાસ્ત્રીય સાર્થકતાની કક્ષા = 0.05 તથા સ્વતંત્ર માત્રા = 2 સાથે $\chi^2 = 5.99147$ થાય છે.)

શહેરીકરણ			
સામાજિક વર્ગ	નિમ્ન	ઉચ્ચ	કુલ
નિમ્ન	60%	40%	100% (140)
મધ્યમ	50%	50%	100% (160)
ઉચ્ચ	70%	30%	100% (110)

અથવા

- ૪ નોંધ લખો : (ગમે તે બે)
- (૧) સામાજિક સર્વેક્ષણનો ટૂંકો ઇતિહાસ
 - (૨) સામાજિક સંશોધનમાં ગૌણ માહિતીનો ઉપયોગ
 - (૩) ક્ષેત્રકાર્યના પ્રશ્નો
 - (૪) સેન્સસ સર્વે અને સેમ્પલ સર્વે.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) Answer **all** questions.
(2) Figures on the **right** indicate **marks**.
(3) Calculator can be used.
(4) Write the serial number of your answer to all questions as per their serial number in the question paper.

- 1** What is Social Research ? Explain in detail the meaning and process of Social Survey. **25**

OR

- 1** Clarify the meaning of Qualitative research and discuss with illustration, the FGD and case study methods. **25**

- 2** Describe the probability and non-probability sampling and prepare a sampling plan to conduct survey about the impact of communal conflicts on social life of Ahmedabad. **25**

OR

- 2** Discuss comparatively the anthropological and sociological research methods. **25**

- 3** Calculate Pearson's coefficient of correlation between SES scores (X) and modernity scores (Y) as given in the following data :

X :	25	10	25	20	15	10	30	30	8	12
Y :	15	15	12	11	20	22	10	20	16	8

OR

- 3 What is Probability ? Suppose you want to select respondents at random (without replacement) from the following data. If A be the event that the respondent is SC and if B the event that the respondent comes from the lower economic class. Calculate $P(A)$, $P(B)$, $P(A/B)$, $P(B/A)$, $P(A \& B)$ and $P(A \text{ or } B)$. 25

Economic Class

Membership	Low	Middle	High	Total
ST	30%	40%	30%	100% (200)
SC	25%	25%	50%	100% (200)

- 4 Test the hypothesis that there is no relationship between social class and level of urbanization of the respondents in the following data by performing the Chi-square (χ^2) test at 0.05 level of statistical significance. (Note : $\chi^2 = 5.99147$ with d.f. = 2 and level of statistical significance = 0.05) 25

Urbanization

Social Class	Low	High	Total
Low	60%	40%	100% (140)
Middle	50%	50%	100% (160)
High	70%	30%	100% (110)

OR

- 4 Write notes : (any two)
- (1) Short history of social survey
 - (2) Use of secondary data in social research
 - (3) Field work problems
 - (4) Census Survey and Sample Survey.